

Bøgmose, J., Olivares Bøgeskov, B., Denning, T., & Martinsen, B. Try to look again: a phenomenological study of recognising humanness in people living with advanced dementia. Scandinavian Journal of Caring Sciences 2025, 39(3), Article e70071. DOI: 10.1111/scs.70071

Prøv at kigge igen: Et fænomenologisk studie af anerkendt menneskelighed hos mennesker, der lever med svær demens

Af Jesper Bøgmose, lektor, Cand. Cur., Ph.d. stud.jesb@kp.dk

Resumé

Introduktion

Det er fundamentalt i demensomsorg, at anerkende og bevare person-status hos plejemodtagere, der lever med tilstanden. Denne anerkendelse af status udfordrer dog plejere når demensen går ind i de sene stadier. Forskning tyder på, at person-status hos dem, der lever med svær demens kan tydeliggøres gennem deres udtryk i hverdagen for de mennesker de fortsat er. Derfor var sigtet med dette studie at undersøge, hvordan person-status i forbindelse med svær demens kan genkendes gennem deres udtryk som eksistentielle mennesker.

Metode

Inspireret af en 'Lifeworld-led' tilgang til omsorg og pleje blev person-status i forbindelse med svær demens udforsket gennem levede erfaringer hos plejehjemsbeboere, der lever med tilstanden. Der blev udført deltagerobservationer med beboere, der lever med svær demens, på to plejehjem samt udført semistrukturerede interviews med plejepersonalet. I den forbindelse blev der gjort etiske overvejelser omkring beboernes frivillige deltagelse og indhentet etisk godkendelse hos Enheden Forskningsetisk Udvalg på Roskilde Universitet.

Resultater

Baseret på en fænomenologisk analytisk metode fandt vi, at udtryk for eksistential menneskelighed ved svær demens kan være meget tvetydige. Dog kan de opsummeres i fire temaer, der beskriver, hvordan plejemodtagere, der lever med svær demens udfolder:

- Deres 'historiske handlekraft',
- Søger en følelse af 'kropsliggjort hjemlighed',
- Danner og plejer 'ærlige relationer'
- Forsøger at forstå deres 'situerede tilstedeværelse'.

Empatisk engagement i at forstå de levede oplevelser af plejemodtageres tvetydige udtrykte menneskelighed kan hjælpe plejepersonale med virkelig at se og føle dem de plejer som eksistentielle mennesker.

Konklusion og implikationer for praksis

At betragte adfærd og ytringer ved svær demens som måder at udtrykke sin eksistentielle menneskelighed på, kan understøtte plejeres anerkendelse og bevarelse af deres plejemodtageres person-status. Og når sådanne udtryk bliver uforståelige, må de forsøge at kigge igen og finde den menneskelige mening i dem. På denne måde kan det være med til at guide en mere menneske-sensitiv demensomsorg.

